

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 10

Fredag den 14. Juni 1946.

5. AARGANG

Husmoderen i »Land of Promise« — hun har selv Del i Ansvaret for Tingenes Tilstand.

„Land of Promise“ den dokumentariske Film om Englands Boligproblem

Af LEKTOR ELIAS BREDSORFF

til dem, der havde mest Brug for nye Huse. I 1939 var der stadig 1.300.000 Huse i England, som ifølge Sundhedsautoriteternes Udsagn burde rives ned, Slumkvarterer, hvis Lige vi ikke kender i Danmark.

I den ansete »Academy«-Biograf paa Oxford Street i London vises der for Tiden en Film, »Land of Promise«, som omhandler hele det engelske Boligpro-

DENNE GANG SKAL LØFTET HOLDES

London, Maj 1946.

Blandt de mange og store Efterkrigs-tidsproblemer, som England nu staar overfor at skulle løse, er Boligproblemet det største og mest magtpaaliggende. England mangler i Dag mellem fire og fem Millioner Huse! Ifølge en Opgørelse fra det engelske Sundhedsministerium, hvorunder Boligproblemet sorterer, var der i hele England 3.500.000 Huse, som allerede var ødelagt eller alvorligt beskadiget ved Bombeangreb, før V-Vaabnene satte ind. Blandt Londons 2.110.000 Huse er 116.483 komplet ødelagt eller revet ned, 126.281 er saa alvorligt beskadiget, at de er ubeboelige, og 1.560.934 er mere eller mindre alvorligt beskadiget af Bomber, og skønt mange af disse maa anses for ubeboelige, er Folk simpelthen nødt til at indrette sig der, fordi der ikke er andre Steder at bo. Omtrent

Halvdelen af samtlige de Bombeskader, der har ramt England, er sket i London, fra den første Bombe blev nedkastet her den 18. Juni 1940, til den sidste — en V2-Raket — ramte London den 27. Marts 1945.

Ogsaa Boligmangel før Krigen.

Hertil kommer, at der ogsaa før Krigen var et alvorligt og uløst Boligproblem i England. Fra 1918 til 1939 blev der ganske vist bygget 4 Millioner Huse, flere end i noget andet Land i Europa — men det skete ikke efter nogen fast Plan. Der var før Krigen rigeligt med Huse til dem, der havde Raad til at købe deres eget Hus, men der blev bygget alt for faa til dem, der kun havde Raad til at betale 10 shillings om Ugen i Husleje. Der blev taget mindst Hensyn

blem, som det tager sig ud i Dag. Det er en dokumentarisk Film af en ganske særegen Karakter, et kunstnerisk og ideologisk Mesterværk, skabt af den berømte engelske Filmsinstruktør Paul Rotha, som ogsaa har Æren for en Film om Mad-Problemet, »World of Plenty«, der ligeledes har vakt megen Opsigt.

Det forjættede Land.

»Land of Promise« — »Det forjættede Land« — har som Undertitel »A Film Argument about our Homes and Houses«, og Rollelisten bestaar af syv Personer: Stemmen, Hr. Bedreviden, Iagttageren, Historien, Hansard (d. v. s. »Rigsdags-tidende«), Husmoderen og Kvindestemmen. Filmen, som ialt varer 65 Minuter, falder i tre Afsnit: »Hjemmene, som

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTØR:

Kate Fleron

(ansvarlig overfor Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Sekretær: Ingeniør Jørgen Poulsen

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

de var«, »Hjemmene, som de er« og »Hjemmene, som de kan blive«.

»Stemmen« er blot et ganske almindeligt Menneske — det er en af os, der sidder nede i Salen som Tilskuer, en Mand, som aldrig har spekuleret dybere over Tingene før, men som nu er begyndt at tænke — og at undre sig. Det er ham som med sine Spørgsmaal sætter hele Filmen i Gang, og som utrætteligt forlanger at trænge helt ind til Problemets Kerne. »Iagttageren« hjælper ham til at søge Raad hos »Historien«, »Hansard« og »Isotype«, d. v. s. filmiske Diagrammer og Statistikker, fremstillet i enkle Symboler. »Hr. Bedreviden« (Mr. Know-All), dukker op ukaldet og forlanger at være med. Han præsenterer sig som »den gode gamle Britte — Sans for Humor — passende Respekt for Tradition. Jeg tager ikke saa tungt paa Tingene — ser altid den lyse Side ved en Sag. Spørg bare mig, jeg har som Regel Ret!«

Heltene blev til Tiggere.

Vi ser Soldaterne vende hjem efter den forrige Verdenskrig, mens Mennekemasserne raaber Hurra, og Statsmændene lover at gøre England til »et Land, som er indrettet for Helte!« Men vi ser »Heltene« blive forvandlet til Lirekassenmænd og Tiggere og en diger Beretning fra et Ministerium for Genopbygning, hvorover Støvet har lagt sig tykt og tæt. Hvorfor blev Løfterne ikke holdt? Paa Grund af Mangel paa faglærte Arbejdere, for skønt der samtidig var stor Arbejdsløshed, var det for risikabelt at uddanne Bygningshaandværkere, da ingen vidste, hvorlænge Behovet vilde være saa stort, paa Grund af, at de private Spekulanter jobbede Priserne paa Materialerne op i urimelige Priser; paa Grund af manglende Kontinuitet, manglende Kontrol; paa Grund af Mangelen paa en samlet national Boligplan. De skiftende Regeringer fulgte hver sin Linie. Den ene Regering gav Tilskud til Opførelse af Boliger til de fattige, mens det private Initiativ kun byggede Huse til de rige. Den næste Regering vilde ikke ødsle med Skatteborgernes Penge og overlod det hele til det pri-

vate Initiativ, hvorefter der kun blev bygget Huse til de rige, hvorpaa der igen kom en Regering, som støttede det sociale Boligbyggeri o. s. fr. Resultatet var stort set, at de, der trængte mest til nye Huse, fik dem sidst. Filmen viser os dokumentarisk de virkelige engelske Slumkvarterer, baade set indefra og udefra, og som deres Repræsentant taler »Husmoderen« — som for øvrigt selv har sit Medansvar, for paa Spørgsmaalet, om hun har stemt ved Valgene, svarer hun med en haanlig Latter: »Mig? Næ, I kan tro nej! De er allesammen ét Fedt, disse Politikere, de meler bare deres egen Kage. De tænker ikke paa andet end deres egne Interesser. Næe, jeg vil have et rart lille Hus —«

Daarlige Boliger Skyld i Tusinders Død.

»Hr. Bedreviden«, hvis Rolle det er at være Inkarnationen af god, konservativ Reaktion, protesterer ustandselig mod Filmens Tendens og karakteriserer den som ensidig Propaganda, og kun de officielle Statistikker eller »Hansard«s Citater fra Parlamentskommissionernes Undersøgelser maa han nødtvungent bøje sig for. Overfor de uhyggelige Billeder af Slumkvartererne protesterer han voldsomt: »Dette her er ikke typisk, det er et ekstremt Eksempel, som er slemt, men som kun bliver værre af, at I skrider det ud paa Gader og Stræder!«

»Historien« kan fortælle, at i Løbet af de 20 Aar mellem de to Verdenskrige er der hvert Aar død 48.000 Mennesker, hvis Død direkte maa tilskrives de elendige Boligforhold, altsaa ialt omtrent en Million. »Isotype« kan illustrere det med Diagrammer: I Stepney, hvor 15 Familier af 100 boede i Slumkvarterer, døde

10 af hver 100 nyfødte Børn. I Liverpool, hvor fire af 100 Familier boede i Slumkvarterer, døde 8 af hver 100 nyfødte Børn, mens Tallet i gode Boligkvarterer som West Sussex laa helt nede paa 4.

Vi faar Forklaringen paa, at de nybyggede Kvarterer ude i Udkanterne af Fabriksbyerne ikke blev nogen Succes, for der blev nok bygget nogle Huse, men ingen Forsamlingslokaler, ingen Klublokaler, ingen Forretningskvarterer, ingen Skoler, ingen Restauranter, intet Liv.

Den sociale Skændsel ajdækkes.

Saa kom Krigen, og med den blev for første Gang Slumkvarterernes frygtelige Hemmelighed afsløret, fordi Evakueringen oplyste Englænderne om de Forhold, en stor Del af deres Medmennesker havde levet under. Tusinder af Mennesker opdagede ved deres Møde med det evakuerede Proletariat fra Storbyerne for første Gang Englands sociale Skændsel i denne Periode, hvor Halvdelen af Englands Befolkning boede andre Steder end i deres eget Hjem. England havde Brug for en Nation af sunde og kampdygtige Mennesker, og alt blev sat ind for at vinde den totalitære Krig. De, der havde mest Brug for Mad, fik mest og billigst Mad, Priserne var under Kontrol, Arbejdskraften blev sat ind der, hvor der var mest Brug for den. Jorden blev konfiskeret til Flyvepladser og Vaabenfabrikker; det mest moderne Maskineri blev benyttet paa alle Omraader, og Produktionen steg til fantastiske Højder.

Hitlers Bomber skelnede ikke mellem gode og daarlige Boliger. Masser af Slumkvarterer blev ryddet af de tyske Bomber, men Masser staar stadig tilbage. Og

(Fortsættes Side 10)

Det England, som kræves dødsdømt.

Dannevirke, som Tyskerne har tilredt den med Tankgrave o. l.

DET *skal* EJ

SKE - at det bliver for sent!

Af
JACOB KRONIKA

Det maa betragtes som en uafviselig Nødvendighed, at Danmark gennem sin Regering, støttet af Rigsdagen og Folket, i en officiel Form overfor de Allierede tilkendegiver sin Sydslesvig-Politik. Den storpolitiske Udvikling gør dette endnu mere nødvendigt. Der synes kun at være ringe Udsigter til en snarlig Fredskonference med fælles Aftale vedrørende Tyskland. Alting tyder paa, at Zonegrænsen mellem Øst og Vest mere og mere udvikler sig til et nærmest uovervindeligt Skel. Tyskland falder fra hinanden i Øst og Vest. Muligt, at der maa komme en kommunistisk Fred for Østtyskland og en demokratisk Fred for Vesttyskland.

Af sig selv kommer Vestmagterne, der har den brydefulde Opgave at skabe Orden i Vesttyskland, ikke paa den Tanke ved Nordgrænsen at klippe et Stykke af det tyske Landkort. De er naturligvis ikke interesserede i at forøge de i Forvejen bestaaende store Vanskeligheder indenfor det af dem administrerede tyske Omraade. Det er klart, at de helst vilde lade de tyske Flygtninge i Sydslesvig blive der, hvor de er. Maaske kan der i dette af Krigens skaanede Hjørne blive Plads til endnu nogle flere Flygtninge! Sydsles-

vig kan levere Mad til Industri-Egne! Vesttyskland klarer sig bedst uden Landafstaaelser! — Saaledes maa Besættelsesmagterne ræsonnere.

Derfor maa det officielle Danmark tale tydeligt og klart. Det kan ikke nytte, at der ventes, indtil en Fredskonference angaaende Tyskland bliver indkaldt. Saa kan vi nemlig komme til at vente alt for længe, ja forgæves.

Flygtninge-Presset i Sydslesvig er langt større end i nogen anden Del af Vesttyskland. Landsdelen er belagt med mere end 100 Procent. Og fortsat strømmer de fremmede Skarer ind. De fleste er Østpreussere, Folk fra Kontinentets »neuralgiske Punkter«; Folk med en rabi nationalistic Indstilling. Deres Ophobning er en Fare for hele Danmarks Sikkerhed og Fred. Den er desuden en absolut Hindring for den sydslesvigske Danskheds frie Udfoldelse.

Den Danskheds-Bevægelse, der er i Gang i Sydslesvig, næres af det Haab, at Landsdelen vil blive frigjort for de fremmede — og at Sydslesvig før eller senere vil faa Lov til at tilkendegive sit Ønske om Genforening med Danmark i den ene eller den anden Form. Enkeltheder skal ikke drøftes paa det nuværende Tidspunkt. I Løbet

af det sidst forløbne Aar er de Rækker af hjemmehørende Sydslesvigere, der gaar ind for en Tilbagevenden til Danmark og Norden, blevet forøget i Forholdet 1 til 20. Altsaa en Tyvedobling. Ca. en Femtedel af alle hjemmehørende sydslesvigske Skolebørn ønsker at komme i dansk Skole; det drejer sig om mere end 10.000 Børn, der er anmeldt til dansk Skolegang. I mange Byer har over Halvdelen af den hjemmehørende Befolkning meldt sig til de danske Organisationer. Dette er for Eksempel Tilfældet i Flensborg, den største Købstad i Sydslesvig.

Dette er intet mindre end en national Omvendelse, en Renationalisering af ligefrem revolutionært Format i en gammel dansk Landsdel!

Mange siger: Konjunktur! — Jeg vil svare: Lad os vente og se!

Men medens der ventes, maa der handles! Danmark maa officielt overfor de Allierede og overfor de Organer, der har med Ordningen af Forholdene i det slagne Tyskland at bestille, fremsætte de Synspunkter, der vedrører Nutid og Fremtid i Sydslesvig!

Dette er bydende nødvendigt for, at det danske Krav om Fjernelsen af Hundredtusinder af tyske Flygtninge fra

(Fortsættes Side 10)

Neurosernes Antal er vokset efter Befrielsen. Hospitalernes psykiatriske Afdelinger og Nervesanatorier er overfyldte, og de helbredssøgende skrives paa Ventelister.

Listernes Navne dækker ikke over de Individtyper, som vi fra gammel Tid er tilbøjelige til at sætte i Forbindelse med Betegnelserne: Nervøsitet, Neurose, Hysteri og lignende Prædikater — ofte forlenet med et lillebitte Skær af Latterlighed eller mere eller mindre dulgt Foragt.

Mange af Frihedskampens aktive og endnu flere af Gestapos tidligere Fanger har over for sig selv og over for deres Omgivelser aabenbaret helt nye — eller hidtil latente — og i Reglen for begge Parter ubehagelige mentale Reaktionsmuligheder.

Det er for den almindelige Bevidsthed blevet klarere, at Neuroser ikke er forbundet med bestemte Individtyper, men at de er en faktisk Mulighed hos selv de mest »robuste«, naar han eller hun udsættes for tilstrækkelig massive Paavirkninger fra Omgivelserne, hvad enten det sker — eller skete — ved daglig Omgang med en Duplikator, Maskinpistoler, bag Tremmer eller bag Pigtraad eller blot ved det daglige Ophold i det abnorme Milieu, som Krigen skabte — og stadig skaber.

Fænomenet har været kende — og anerkendt — af Læger i lange Tider; men de udløsende Aarsager er nye: Milieuet har været mere makabert end i det hidtidige Erfaringsgrundlag — de udløste Reaktioner ikke væsensforskellige.

Mere og mere er man tilbøjelig til at opfatte legemlige og sjælelige Fænomener — ikke som to væsensadskilte Dele af Organismen, men som en uløselig Enhed.

Reparationsarbejdet paa Neuroserne har følgelig ogsaa større Muligheder for Succes, naar de sætter ind paa saavel det psykiske — som det fysiske Omraade.

Lægerne udgør vel den eneste Stand, som bevidst arbejder paa at gøre sig selv overflødig, og den amerikanske Psykiater David Harold Fink søger at naa et godt Skridt videre i den Retning i sin Bog: »Release from nervous tension«, som nu er blevet oversat til svensk: Självkontrol genom Nervkontrol, Natur og Kultur.

Hans Arbejdsgrundlag er netop det enkelte Individts Mulighed for at opnaa Selvkontrol, dels gennem Selv- og Omgivelsesanalyse, og dels gennem Opøvelsen af Kontrol over Legemet — først og fremmest dets Muskelspænding, som han mener influerer afgørende paa Mellemhjernens Funktioner og dermed det væsensmæssige Stemningsgrundlag.

Der er intet afgørende nyt i denne Betragtning. Men Fænomenerne og Mulighederne for Succes ved i Praksis at følge Teorierne i Nervesystemets Fysiologi er i hans Bog fremstillet saa in-

struktivt, inciterende og — i Ordets allerbedste Betydning — populært, at ogsaa den, som paa Forhaand stiller sig skeptisk over for Selvanalyse, Afslapningslære og Selvsuggestion, bliver revet med og finder praktiske Udnyttelsesmuligheder.

Ud over de direkte, stadig gentagne Sansindtryk har vort Forestillingsliv — det bevidste og det ubevidste — væsentlig Karakter af kompliceret opbyggede Erindringer om tidligere Sans-

HJÆLP

til at styre Nerverne

Dr. Paul Thygesen skriver om den amerikanske Psykiater D. H. Finks Bog om den Nervøses Mulighed for Kontrol af Nerverne.

indtryk. Vore Handlinger har overvejende Karakter af Reflekser med talrige indskudte Led i Reflekskæder, som undertiden sender Sidespor til Størhjernen, hvorved vore Handlinger bliver bevidste; men ofte er det Mellemhjernen med dens mere eller mindre ubevidste sjælelige Funktioner, som er Hovedsædet for de udviklede Refleksmekanismer, som bestemmer vore Handlinger og i det hele vore Reaktionen over for Indtryk fra Omverden.

Lad os gaa ud fra Pavlovs kendte Refleksforsøg paa Hunde.

Lægger man et Kødben foran en sulten Hund, løber dens Mund i Vand. Den ser og lugter Kød, og Synet og Lugten telegraferer via Hjernen Besked til Spyt-kirtlerne om at fungere, — en oprindelig og hensigtsmæssig Refleks.

Lige inden Pavlovs Hunde fik deres Kød, ringede han med en Klokke. I Løbet af kort Tid begyndte Hundene at producere Spyt, blot de hørte Klokken. Der opstod en betinget Refleks.

Hos Mennesket kan Tryksvæerte udløse den samme betingede Refleks, — Smørrebrødssedlen.

Pavlov gik videre. Dyrenes Madklokke havde en dyb Tone. Paa de samme Hunde anvendte han en Klokke med en høj Tone, og hver Gang den lød, gav han Hundene et elektrisk Stød. Snart var Lyden alene tilstrækkelig til at forskrække Dyrene.

Da de to betingede Reflekser var vel indøvede, begyndte Pavlov at lade de to

Klokkers Toner nærme sig hinanden, og tilsidst naaede han en Mellemlid, over for hvilken Hundene ikke »vidste«, hvordan de skulde reagere. En uvant Situation var opstaaet, og Hundene reagerede — ligesom Mennesker — med at faa et »nervøst Sammenbrud«. De vilde ikke spise, ikke sove, fik Hjertebanken og rystede over hele Kroppen.

Modstridende betingede Reflekser skabte en Neurose, som det tog et halvt Aars omhyggelig Pleje og Rekreation at helbrede.

Lad os betragte et Par aktuelle Eks-empler fra Menneskeverdenen.

I Koncentrationslejrene havde saa godt som alle Fangerne i hvert Tilfælde i Perioder Diarre, fremkaldt af daarlig Føde og Tarminfektioner. Det har vist

sig, at mange af de hjemvendte Fanger stadig har Tilbøjelighed til periodiske Diarreer — i Reglen af ganske kort Varighed. Mave og Tarm er undersøgt og fejler tilsyneladende ikke noget. Tænk paa Pavlovs Hunde. Den tidligere Fange — som burde være sund og rask nu — oplever et eller andet, som i hans Underbevidsthed dækker over et Erindringsbillede fra Koncentrationslejren. Han har maaske set en Skraldespand med raadne Kartoffler, og uden at han bevidst har sat raadne Kartoffler og Koncentrationslejren i Forbindelse med hinanden, er Muligheden for Udløsning af en betinget Refleks tilstede.

Han bliver ærgerlig og nervøs over sine Diarreer, som han ikke kan forstaa.

En Bil bremser haardt op nede paa Gaden. Den tidligere illegale farer sammen. Gestapo? Ogsaa en betinget Refleks, opøvet under Besættelsen. Den næste Reaktion er Lettelse. Der er ikke mere at være bange for; men maaske skabes der nye Associationer: Forbandet saa kedelig og uspændende Tilværelsen er blevet, eller: Forbandet saa trevnt det gaar med Udrensningen, — og er det hele disse forbandede 5 Aar værd?

Forbandet — forbandet — — —

Fink har et charmerende Kapitel: »Ordene frigør Handlingen«. De fleste af vore Handlinger er verbalt betingede. Vi tænker med Ord. Vi forklarer vore Problemer med Ord og Tal. Der findes Masser af Ord, hvormed vi kan betegne de Forhold, vi lever under, og hvormed vi kan udtrykke vor egen Position over for Omgivelserne. Enhver Situation kan beskrives paa mindst 20 Maader. Man placerer sig selv i Situationen gennem de Ord, man karakteriserer den med, og Vanereaktioner sættes i Gang af Ordenes Stimulans. »At kunne give Situationen dens rette Navn er en

vigtig Hjælp i Kampen mod Nerverne og for Tilpasningsevns Succes.

Kraftudtryk er i Regelen misvisende — og uden Kraft.

Pavlovs Klokker var de misforstaaede Ord, som fremkaldte Neurose hos Hundene.

Fink udskiller de neurotiske Træk, som behersker de fleste Mennesker, i Enkeltelementer og viser, hvorledes de bestemmer en Persons Karakter ved at tvinge ham til at udvikle bestemte Følelser og Ideer, som hænger intimt sammen med hans neurotiske Træk. Personens Forestilling om sig selv paavirket af hans neurotiske Anlæg, og hans Virk-

somhed og Kontakt med Omverden begrænses af det neurotiske Behov. Betingede Refleks-Vaner udelukker Mennesket fra Verden og hindrer det i at udnytte sine Muligheder, og naar de neurotiske Tendenser kommer i Konflikt med hinanden, opstaar en manifest Neurose.

Fink forsøger derefter en praktisk realisabel Form for Selvanalyse, men fremhæver — i Modsætning til den gamle psykoanalytiske Skole — at selve Kendskabet til Nervositetens Aarsag ikke er tilstrækkeligt til at hæve Neurosen. Man maa gøre sig klart, at de betingede Reflekser er Vaner, som kun brydes ved at udføre Handlinger, som er uforenelige med det »neurotiske Vanemønster«.

Den ene af Grundpillerne i Finks System bestaar af denne Selvanalyse i Forbindelse med en nøgtern Analyse af de Medmennesker og de Forhold i Omverden, som gaar En paa Nerverne.

Skuffelser over Efterkapitulationsudviklingen er blevet saa populær herhjemme blandt Modstandsfolk: Opgøret er en Skandale. Udrensningen saboteres. Alt det, vi kæmpede for, sjofles af de gamle Folk, og Kampen har været forgæves, o. s. v. — o. s. v.

Det er lige til en Neurose hos en Person paa en støvet Kontorstol — en Person, som er vant til at sprænge Fabrikker i Luften.

Prøv at vurdere: Vi har faaet national og demokratisk Frihed. Vi blev anerkendt som krigsførende og optaget i de forenede Nationer. Udrensningen er i Gang og vil sikkert blive gennemført, naar vi stadig staar Vagt om den. Vi har faaet en saa effektiv Erstatningslovgivning, som man med Rimelighed kan forlange, o. s. v.

Den anden af Finks Grundpiller er det enkelte Individets Evne til fysisk mental Selvkontrol.

Her er det, man paa Forhaand stiller sig skeptisk, og naar man har læst nogle Kapitler og i Smug forsøgt nogle af hans praktiske Anvisninger paa Muskelafspænding og Selvsuggestion, er det, man bliver lidt ærgerlig, — som altid, naar det viser sig, at der er noget om noget, man hidtil har trukket paa Skuldrene af; og alt i alt:

Selv om Finks teoretiske Fremstilling er maaske af og til flosser i Kanterne, og selv om han nu og da skyder over Maalet, — saa rammer han oftere og aabner for praktiske Perspektiver med Hensyn til Selvkontrol og Muligheder for ved egen Hjælp at trække sig ud af ubehagelige Blindgader i det mentale Livs Labyrinth, — og derigennem Muligheder for større udadvendt Virksomhed og Indsats.

Bogen er værd at gøre sig bekendt med. Paul Thygesen.

Ugens SPITFIRE

Fra Vendsyssel

Der er samlet 5000 Kr. ind til den fængslede Pastor Schrøder i Voer.

En Kirkens Tjener,
Hr. Schrøder i Voer,
han var en rigtig
Nazi-Pastor,
en af disse hersens:
Jawohl, Herr Major!

Det ophørte temmelig
brat i Fjor.
Nu sidder han altsaa,
jeg ved ikke hvor,
i et eller andet
Fængsel og glor.

Men at han skal sidde
gør slet ikke Spor.
Naar han kommer ud
og tilbage til Voer,
der ligger en Bankbog
paa Præstens Bord.

I det øvrige Land
er Forundringen stor.
Man spørger forbavset:
Hvor ligger da Voer?
og det er unægtelig
langt mod Nord.

Men de er saa gode,
de Vendelboer.
De opfylder bare
Skriftens Ord
om at elske hverandre
paa denne Jord.

Spitfire.

HJÆLPEN TIL POLITIET

T. Thune Andersen: Da Pigtraaden brast. Dansk Røde-Kors Læge i Tyskland. 185 Sider. Kr. 9,00. (Westermann.)

Nogle Maaneder før Krigens Afslutning, den 23. Februar 1945, afrejste Overlæge ved de københavnske Fængsler, Dr. med. Thune Andersen, til Tyskland for som Udsending for dansk Røde Kors at skaffe en Del af de internerede Danske, Politiet, Lægehjælp, og for at søge at faa de Syge hjem. I den foreliggende lille Bog fortæller han fordringsløst om sit Arbejde, for hvilket man fra tysk Side stillede den Betingelse, at han skulde være villig til at lade sig internere sammen med dansk Politi. Krigens hurtige Afslutning i Forbindelse med den dansksvenske Aktion for Politiet overflødiggjorde dog denne Internering som Dr. Thune Andersen modigt havde accepteret.

Doktoren fortæller paa Grundlag af sine Dagbøger om sin eventyrlige og ofte farefulde Færd rundt til de Lejre, hvor der var dansk Politi. Det foregik mens de allierede Hære rykkede frem, og Bombardementer og Beskydning af al kørende Færdsel var naturligvis hyppig.

Han saa mange primitive Lazaretter for Krigsfanger, og kostelig er hans Skildring af en Stuegang i et saadant Lazaret, hvor to Feldwebler gaar foran den tyske Overlæge og raaber *Achtung* med det Resultat, at de haardt saarede Fanger ligger ret i deres Senge. Betjentene havde det meget uensartet i de forskellige Lejre, nogle Steder blev Røde Kors Pakkerne holdt tilbage, andre Steder kom de regelmæssigt frem. Visse Steder manglede den nødvendige Medicin, og nogle Steder stillede udelige Læger forkert Diagnose. Dr. Thune Andersen kom med Medicin, Lægetermometre og Kunnen. Han er en energisk og uforfærdet Mand, der har gjort en stor Indsats.

Paa Bogens Side 165 tegnes en Silhuet af daværende Afdelingschef Hvass, hvis Arbejde roses stærkt. Det hedder bl. a.: »Denne let engelsk prægede ulasteligt paaklædte Herre, der ganske vist i de sidste Dage var blevet lidt flosset ved Haandleddene, var altid i fuld Aktivitet«
B. R.

GAL ADRESSE

Der har været Pressekongres i København, stor fin Kongres med Deltagere fra tyve Lande. Man vedtog Resolutioner om Pressens Frihed, og alt var saare godt. Forhaabentlig vil Kongressens festlige Forløb tjene Danmarks Renommé til Støtte og Ære.

Det var naturligvis Journalistorganisationerne, der arrangerede Kongressen, og det var deres Repræsentanter, der dannede den Komité, der optraadte som Værter. Det var da ogsaa disse Herrer, der havde udstedt Indbydelse, og det var dem, der modtog den Hyldest, som blev den danske Presse til Del.

Hvis der er Skam i Livet paa dem — og det er der ganske bestemt, for det er nettede Folk — maa de imidlertid

CHRISTMAS MØLLER OG F. D.

Folketingsmand Christmas Møller, den ene af det illegale Frit Danmarks Stiftere, har meddelt os, at han desværre paa Grund af manglende Tid ser sig nødsaget til at udtræde af Frit Danmarks Hovedledelse. Samtidig meddeler Folketingsmanden, at han har indmeldt sig i F. D.'s Københavnsafdeling.

Vi har modtaget dette Budskab med Beklagelse, i Erkendelse af den meget store Betydning Christmas Møller har haft for Frit Danmarks Position og Udvikling i Kampens Aar. Vi har efter Befrielsen flere Gange været afgørende uenige med Christmas Møller i hans Synspunkter, men han har altid uden Fortrydelse respekteret vor Ret til at sige vor Mening uden Hensyn til det, han selv i de paagældende Tilfælde ansaa for det rigtigste.

Frit Danmark vil gerne nu, hvor Christmas Møller har ønsket at forlade vor inderste Kreds, sige ham en varm Tak for alt, hvad han har betydet for os og ydet til vor Gavn.

Frit Danmark.

have været højst ubehagelig til Mode ved at føle sig som Genstand for den stærke Beundring overfor *den illegale Presse*, som de udenlandske Gæster gav Udtryk for, ja, som simpelthen var det bærende Motiv i deres Hyldesttaler til danske Journalister.

Kongressens Præsident, Mr. Kenyon sagde i sin Aabningstale (i Følge Referat i Berlingske Tidende):

— »Danmark maatte udstaa en Prøvelse, som et svagt Folk vilde have haft vanskeligt ved at klare. Jeg taler for mit eget Land, England, naar jeg fortæller, hvorledes vi i vore mørke Stunder følte os opmuntret og styrket af det Lys, vi stadig saa brænde i dette ældgamle Frihedens Hjem. Journalisterne hørte med særlig Stolthed om den underjordiske Presses Bedrifter. (Den russiske Redaktør Zaslovski, der sammen med sine Landsmænd har Plads nærmest Talerstolen, nikker gentagne Gange bifaldende). Overalt, hvor Frihedens Lampe blev slukket, blussede den op igen i den underjordiske Presse.«

Den underjordiske Presse ja, men hvor var ved denne højtidelige Lejlighed de Folk, der *skabte* denne underjordiske Presse!

Det var jo Mennesker fra alle Samfundslag, Videnskabsmænd, Arbejdere, Forretningsfolk, Tjenestemænd og — ganske *taa Journalister*.

Sandheden om den illegale Presse er den, at Æren for dens Skabelse paa ingen Maade kan tillægges den danske Journaliststand som saadan, og naar deres Organisationer nu paa dette Grundlag indkasserer allieret Hyldest, er det nærmest komisk.

Enkelte af det beskedne Antal Journalister, som hørte til den illegale Presses Kernetropper, var Gæster ved Kongressens Festligheder, ikke indbudt som Repræsentanter for den kæmpende illegale Presse, men simpelthen fordi de i Dag tilfældigt sidder paa Poster, hvor officiel Korrekthed byder, at de ved en saadan Lejlighed skal med.

Der kan siges mange pæne Ord om den legale Presses Folk under Krigen, adskillige gjorde en nydelig Indsats indenfor de legale Blades snævre

Grænser, men det var nu engang ikke *dem*, der kom i Fængsler, Koncentrationslejre og led Døden for den danske Pressefriheds Skyld.

Efter vort Kendskab til Arrangørerne af Journalistkongressen er vi sikre paa, at det ikke er af ond Vilje, de har undladt at indbyde Repræsentanter for den kæmpende illegale Presse, det er simpelthen, fordi de som saa mange i dette Land har været slaaet med den Organisationsblindhed, der hindrer Folk i at opdage, at det vigtigste, det afgørende for Faget, er sket *udenfor deres egne Rækker*. De har simpelthen slet ikke regnet med, at de som Værter skulde hente Styrke og Værdighed fra en Kilde, der havde sit Udspring langt udenfor Organisationens Vægge, midt i Folket.

Havde de anet det, havde de utvivlsomt ladet den illegale Presses Folk være Hædersgæster ved Kongressen — og under alle Omstændigheder havde de i Forvejen arrangeret den Udstilling af illegale Blade, som de udenlandske Gæster ønskede, og som de danske Værter nu fik travlt med at foranledige stillet paa Benene midt i de travle Mødedage.

Hvor er det Synd!

Saaledes udtaler Borgerrepræsentant, Fru *Hedevig Matthiesen* sig til Nationaltidende i Anledning af Inger Merete Nordentofts Forbliven som Inspektør ved Kathrinedalsskolen:

— Naar man giver Retningslinier for Københavns Kommuneskolers Undervisning og en Skoleplan ogsaa for Seksualundervisningen, skal den selvfølgelig holdes. Saa kan vi ikke have en Inspektør, som modarbejder den og ophøjer til Princip helt andre Retningslinier. Vi kan ikke bryde vore egne Love.

Børnene skal selvfølgelig gaa i den Skole, i hvis Distrikt de bor, og ikke være tvunget til at have lang Vej til Skole, fordi dette passer Frk. Nordentoft. Det er helt hen i Vejret.

Vi er Tilhængere af — slutter Fru Matthiesen — at hjælpe stakkels Kvinder, der er kommet i Nød, men den letsindige Kvinde foragter vi!»

Professor Andreas Blinkenberg har paa Gyldendal udsendt en lille Bog »Fransk Modstandsdigtning«. Den indeholder en Orientering og et Udvalg af de Digte, der under Besættelsen var Manna for det franske Folk.

Digtene, der er gengivet paa Originalsproget, fylder godt Halvdelen af Bogen, og det er en Fryd at læse dem. Men selvom man ikke behersker det franske Sprog, skal man alligevel købe Bogen, for at læse den præcise og kloge Orientering, som Blinkenberg har forfattet, og hvor det lykkes ham at skildre for os, hvad der i Krigens haarde Aar er sket i fransk Poesis bestandigt fagre Verden.

Den franske Digter Gabriel Audisio fortæller, hvordan han efter at være blevet arresteret af Gestapo bliver sat i Celle med to andre, der har siddet indespærret i længere Tid. De har hørt noget om, at den nye Mand er Forfatter, og det første, de beder ham om, er, om han vil fremsige noget for dem. Og saa begynder han at sige Digte af Ronsard, Baudelaire, Racine — og han kan ikke faa Lov at standse, hans Tilhørere glemmer al Angst og Lidelse, medens de lytter med Sjælen i Øjnene.

Har man selv siddet i Fængsel, føler man sig gennemtrængt af Sandheden i den skildrede Scene — saadan vilde man jo selv have lyttet og utrættelig og hungrig hvisket sit *bliv ved, blev ved*. Digtningen befrier; saadan var det for Fangerne i Fængslerne og Koncentrationslejrene, og det samme gjaldt for dem udenfor. Men blandt de aktivt kæmpende opstaar Kravet om Digtet, der ikke blot er en Befrielse, men ogsaa en Maning og et Vaaben. Frihedskæmperen skaber Frihedsdigtet, og hans Kammerater siger det og synger det som en Bøn og en Trusel.

Frankrig er et stort Land, og det har i Besættelsens Aar haft mange Digtere, navnkundige og navnløse mellem hinanden. De har valgt forskellige Verseformer og forskellige Billeder, ogsaa Tonearterne veksler, men Aanden er den samme og Tilhørsforholdet til Tiden er det samme, stærke og stramme.

Det er naturligt, at Krigens fornyer Kunsten, der maa finde frem til Indhold og Udtryksmaader i Pagt med de Begivenheder, der faar Verden til at skælve — en Munk kunde ikke skrive

En uvisnelig SANGKRANS

som en Oehenschläger og en Louis Aragon ikke som en Paul Valéry. Der findes altid en vis Samhørighed mellem Tiden og dens Digtere, men i Perioder som dem, vi har gennemlevet, bliver dette Forhold det dominerende, det bærende og det dirigerende, Tiden bliver Temaet. Aragon siger, medens han ser bort fra Formen, som Digteren vel knapt bevidst drejer over Begivenhederne, at »de Mænd, som har set visse Ting, nødvendigvis bryder med dem, der saa udmærket har kunnet leve uden at se dem. Og tillige det, at de ikke kan stille sig tilfreds med en Kunst, der ikke regner med alt det der.«

Blinkenbergs Redegørelse for Modstandsdigtningens Udvikling er baade omfattende og nuanceret — og lysende af en Forelskelse, som man har svært ved at holde sig klar af, medens man læser hans Ord, og som bryder ud i

lys Lue, naar man læser de udvalgte og udsøgte Prøver paa fransk Frihedskamps Poesi, som fylder Bogens anden Halvdel. Bl. a. Digte af den stærke Aragon, den formfuldendte Jean Cassou, der har valgt Sonnettens strenge Form (fordi den var saa let at huske, forklarede han, der skrev i Fængslet »og kun havde Natten til Blæk og Erintringen til Papir«; og Paul Eluards, den forfinede Elskovsdigter, der har glemt alle Kvinder for sin sidste vidunderlige Elskedes Skyld — hendes Navn er *Frihed*.

Disse Digtere, Kommuniste og Katoliker, Surrealister og Klassicister, Berømtheder og Ukendte, var Brødre i Kampen, og sammen har de flettet en uvisnelig Sangkrans til Frankrigs Ære.

Paa »Frit Danmark«s Opfordring har Paul la Cour oversat Eluards henrivende Digt. Det findes paa Side 8—9 — illustreret af Marlie Brande. R—g.

Fransk
Modstandsdigtning
med indledende
Orientering af
Prof. Andr. Blinkenberg
Gyldendal. Pris: 3,75

Abonnér paa Frit Danmark

Kvartalspris Kr. 4,00

Dato / 194

Undertegnede bestiller herved
Abonnement paa

FRIT DANMARK

fra / 194 .

Navn:

Stilling:

Nøjagtig Adresse:

.....

**FRIT
DANMARK**

Nørrevoldgade 11
København K.

Kan
ufrankeret
nedlægges
i
Postbrev-
kasserne

315

NB. Postoprævning vil blive tilsendt.

Reserveret Postvæsenet.

PAUL ELUARD:

En eneste Tanke

Paa Dansk ved PAUL LA COUR

Paa min Barndoms Stilebog
Paa min Pult og paa alle Træer
Paa hvert Sandskorn og paa Sneen
Skriver jeg dit Navn

Paa hver Stump Himmel jeg saa
Paa Dammens skimlede Sol
Paa Søens levende Maane
Skriver jeg dit Navn

Paa hver Sti med et Latte
Paa hver Vej som snor sig
Paa Torvenes myldrende
Skriver jeg dit Navn

Paa hver Side jeg har læst
Paa alle hvide Blade
Sten Blod Papir og Aske
Skriver jeg dit Navn

Paa hver Mark paa Kimingens Streg
Paa Fuglenes Vingespejl
Paa Skyggernes tavse Mølle
Skriver jeg dit Navn

Paa Lampen nogen tænde
Paa Lampen som gaar ud
Paa alle mine Huse
Skriver jeg dit Navn

Paa Billedernes Skær
Paa Krigerskarernes Sværd
Paa Kongekronernes Guld
Skriver jeg dit Navn

Paa hvert et Drag af Morgen
Paa Havet paa Skibes Sejl
Paa stormomhvirvlede Bjerger
Skriver jeg dit Navn

Paa den Frugt som har dobbelt
I mit Spejl og i min Stue
Paa min Sengs forladte Stue
Skriver jeg dit Navn

Paa Junglen og Ørknens Sand
Paa hver Rede paa Gyvlens Ris
Paa min Barndoms lette Ekko
Skriver jeg dit Navn

Paa de skumhvide Skyers Rande
Paa Uvejrets svedige Pande
Paa Regnen den tætte og ferske
Skriver jeg dit Navn

Paa min blide graadige Hænder
Paa dens Øren rejst mod Ilden
Paa dens tossede klodsede
Skriver jeg dit Navn

Over Nætternes Eventyr
Paa min Hverdags hvide Brød
Paa alle Aarstiders Glød
Skriver jeg dit Navn

Paa Formernes spillende Vrimmel
Paa Farvernes Klokkeklang
Paa den ydre Verdens Sandhed
Skriver jeg dit Navn

Paa mine Dørkarmes Scener
Paa Hverdagsting rundt omkring
Og paa Ildens hellige Gruer
Skriver jeg dit Navn

Tegning af Marlie Brande

Paa Sammensmeltningens Fryd
Paa Vennernes Kind og Mund
Paa hver Haand som rækkes ud
Skriver jeg dit Navn

Paa mit Fristed som sank i Grus
Mine sammenstyrtede Fyr
Paa min Kedsomheds stengraa Hus
Skriver jeg dit Navn

Paa Sundheden som kom igen
Paa Faren der svandt hen
Paa Haabet uden Erindring
Skriver jeg dit Navn

Paa Forundringens klare Rude
Paa de stille lyttende Læber
Højt over Stilhedens Vande
Skriver jeg dit Navn

Paa Adskillelsens klare Ro
Paa den nøgne Ensomhed
Over Dødens Trappetrin
Skriver jeg dit Navn

Og ved Styrken i et Ord
Begynder mit Liv paany
Jeg er født for dig at kende
For at kaare *Frihed* dig.

DENNE GANG SKAL... *fortsat fra Side 2*

»Stemmen« siger: »Hvorfor skulde det være Hitler, der gjorde det? Hvorfor ikke os selv? Trods alle Hitlers Bomber staar der jo stadig uendelige Rækker af umenneskelige Boliger. En Slagmark, hvor Millioner af Menneskers Sundhed og Lykke er blevet myrdet. Det burde aldrig være sket. Det maa aldrig mere ske. Lad os da rive det ned nu. Nu har vi vores Chance.« Men Kapitalinteresserne og det private Initiativ sætter sig imod denne Revolution. Da »Stemmen« forsøger at lægge Planer for Genopbygningen af et bombet Omraade, protesterer alle de Folk, som ejer hver sin Stump af Jorden, og som har helt andre Planer med dem, men ingen fælles Planer.

Churchill gentager Lloyd George.

Filmens sidste Afsnit foregaar paa en »pub«, hvor »Iagttageren« er Bartender, og »Hr. Bedreviden« og »Historien« staar og drikker deres Øl. De bliver afbrudt i deres Samtale af »Stemmen«, men de kan ikke se ham, hvor er han? »Jeg sidder her nede — blandt Tilskuerne! Der har jeg været hele Tiden, og der hører jeg til — blandt Folket!« »Hr. Bedreviden« forstaar saa godt, at der ikke kan ske noget nu, for Krigen kostede jo saa mange Penge, men han trøster sig ved et Citat af Churchill, som den 9. November 1943 lovede, at intel maatte staa i Vejen for at skaffe Mad, Arbejde og Hjem, naar Krigen var forbi. »Historien« tager en gammel Avis frem og læser et andet Citat af omtrent samme Ordlyd, og »Hr. Bedreviden« nikker glad og siger: »Det var Churchill igen, hva? Gode, gamle Churchill!« »Historien«: »Nej — det var nu ikke Churchill denne Gang...« »Stemmen«: »Hvem var det saa?« »Historien«: »Mr. Lloyd George i 1917!«

Manden i battledress.

Til Slut kommer selve »Stemmen« op paa Lærredet og stiller sig mellem de andre i »pub«en, han kommer nede fra os, og hans Ryg fordunkler et Øjeblik hele Lærredet. Da han vender sig om, ser vi, at det er en ganske almindelig hjemvendt Soldat fra Krigen, endnu i battledress. Hvorfor staar I stille, spørger han. Nu er det vores Chance. Tror I stadig ikke, vi har Raad til det? Det spekulerede I ikke paa i 1940, da Nazismen stod foran vores Dør. Da smøgede I Skjortærmerne op og gik paa ligesom alle vi andre. Dengang maatte vi enten sætte alle Kræfter ind eller gaa under. Er I stadig bange, nogle af jer? Det er haabløst, det kan aldrig gøres, man kan ikke forandre den menneskelige Natur o. s. v.,

o. s. v. Tænk jer om en Gang til. Hvis der nu kom nogen og sagde, hør I Engländerne, I maa hellere give op. Indrøm bare, at jeres elendige Demokrati er slaaet. Hvad vilde I saa sige? Lægge jer ned? Ikke Tale om. Jamen hvad er I da saa bange for nu? Den eneste *virkelige* Rigdom, et Land ejer, er dets Folks Sundhed og Lykke og Frihed. Hvem *tør* anslaa Pengeværdien af de Børn, der er dræbt af daarlig Kost og elendige Boligforhold? Hvem *tør* anslaa Værdien af den Million Mennesker, der blev dræbt af daarlige Boligforhold mellem de to Krige? Den Hær, som skal vinde denne Krig, staar parat — det er de samme Mænd og Kvinder, som vandt Sejren over Nazismen. Og hvem er Fjenden? Diktatoren, som regerer ved Magt og ikke ved Fornuft. Ham og hans Kollaboratører. Og »Stemmen« opfordrer direkte hver især til at paavirke Medlemmerne af Parlamentet til denne Gang at løse det engelske Boligproblem *til Bunds*. »Vi er det engelske Folk. Ingen Magt paa Jorden kan standse os — naar først vi har besluttet os til at vinde!«

Det er en enestaaende Bedrift indenfor den dokumentariske Films Historie, Paul Rotha med denne Film har præsteret. Der er i dette Referat, hvor Hovedvægten er lagt paa den indholdsmæssige og argumenterende Side af Filmen, ikke Plads til at give Indtryk af alle de raffinerede og dygtige filmiske Metoder, Instruktøren har benyttet. Jeg tror, mange Kredse i Danmark vilde have stor Interesse i at se denne Film, maaske var det en Idé, om »Frit Danmark« formidlede den til Forevisning i sine faglige og lokale Grupper. Og en straalende Idé er det, at alle de Indvendinger, som overhovedet kan rejses mod Filmens Idé og Argumentation, *er* fremført — i selve Filmen, af »Hr. Bedreviden«.

Uden direkte at være inspireret af det engelske Arbejderparti er denne Film en kraftig Propaganda for den Politik, som Arbejderpartiet har fremsat til Løsningen af Englands Boligproblem i Dag, en Plan, som kræver vidtgaaende Statsindgreb, og som Tusinder af Mr. Know-Alls daglig protesterer imod.

Elias Bredsdorff.

Er De Abonnent? Undgaa Standsning i FRIT DANMARK — husk at betale Abonnementet.

Er De Løssalgskøber? Vær sikker paa at faa Bladet hver Uge — tegn Abonnement fra Kvartalets Begyndelse. Pris pr. Kvartal Kr. 4.00

DET SKAL EJ SKE... *fortsat fra Side 3*

Sydslesvig kan finde den rette Forstaaelse hos Danmarks Allierede, og for at Tilrettelæggelsen af Arbejdet for dette Kravs Realisering kan komme i Gang.

Dette er endvidere bydende nødvendigt for, at det demokratiske Danskhedsvirke i Sydslesvig kan finde sin fulde Frihed, saavel politisk som kulturelt.

De allierede Magter, Danmarks Venner og Allierede, der bærer det store Ansvar for Ordningen af Efterkrigs-Forholdene, bør saa hurtigt som muligt af det officielle Danmark underrettes om:

1) at Danmark ad Aare vil genforrene Sydslesvig i Henhold til den folkelige Selvbestemmelsesret, dersom en konstant Udvikling bekræfter Danskheds-Bevægelsen i den sydslesvigske Landsdel som ægte og ikke-konjunkturbetinget;

2) at Danmark i en Overgangstid — indtil den endelige Afgørelse af Landsdelens Skæbne finder Sted — kunde tænke sig Suveræniteten over Sydslesvig overdraget til en international Institution — eventuelt UNO; eventuelt et af de nordiske Lande oprettet Organ; — om Sydslesvigs Styrelse i Overgangstiden skulde detaillerede Bestemmelser aftales mellem Danmark og den internationale Institution;

3) at Flygtningepresset maa fjernes fra Sydslesvig, baade af Hensyn til Danskhedens Eksistens i selve Grænselandet og af Hensyn til hele Danmarks Fred og Sikkerhed. Danmark tilsiger sit eget Bidrag til den praktiskmaterielle Løsning af Flygtningeproblemet; saavel den Del af dette Problem, der omfatter Egnen syd for den nuværende Grænse, som den Del, der vedører de tyske Flygtninge, der til Stadighed findes nord for den nuværende Grænse.

Ventes der længere med officielt og offentligt at proklamere den danske Sydslesvig- og Flygtninge-Politik, saa kan det ske, at de skæbnesvangre Ord »for sent« udelukker en Løsning i Overensstemmelse med danske Interesser og Synspunkter.

Men det *ska!* ej ske, at det bliver for sent! Derfor maa der tales og handles!

Kronika

FOLK skal selv bestemme, hvordan de vil bo!

Af Arkitekt
O. DANNESKIOLD-SAMSØE

Byplanlægning er som bekendt ikke en Opfindelse af ny Dato. Historien kan opvise utallige Eksempler paa Byplaner. Hvor forskellige de end kan være, saa har de dog alle en Ting fælles: De giver et Billede af Samtidens politiske Magtforhold. Vores politiske Ideal idag er et demokratisk Samfund, et Samfund som lægger Hovedvægten paa at tjene, ikke at herske. Nutidens Byplaner maa derfor, hvis de skal understøtte og medvirke til Demokratiets Opretholdelse og Forstærkelse, være et klart Udtryk for Demokratiets Væsen og Indhold.

Lige indtil de allersidste Aar har Byplanlægningen gaaet i det aarhundredgamle Spor: Planlægningen er sket oppefra, Planerne er Teknikerprodukter, og de er udarbejdet uden Kontakt med dem, der planlægges for. En Fortsættelse af denne Arbejdsmetode hverken kan eller maa finde Sted. Byplanlægning eller Landsplanlægning er noget som direkte vedkommer os alle:

Hvordan ligger din Arbejdsplads i Forhold til din Bolig, hvor leger dine Børn, paa Gaden eller i Parken, hvordan ligger dit Hus i Forhold til Naboet, findes der Møde- og Fritidslokaler i Nærheden af, hvor du bor, eller langt derfra. Dette er blot nogle faa af de mange fundamentale Spørgsmaal, som Byplanlægningen arbejder med og skal løse. Der kræves imidlertid et Samarbejde mellem Teknikeren og Lægmanden, der maa skabes Kontakt, og det er begge Parters Op-gave at søge Kontakten.

Tekniker og Lægmand kan ikke undvære hinanden.

Byplanarbejdet begynder naturligvis hos Teknikeren. Ved Hjælp af omfattende

Undersøgelser kan han danne sig en Opfattelse af Forholdene som de nu er. Fordele og Mangler kan paavises, og visse Retningslinier kan udledes for selve Planlægningen, d. v. s. den indbyrdes Gruppering af Arbejdspladser, Boliger og Fritidsomraader, samt Kommunikations-systemet imellem disse Omraader. En Del af den manuelle Assistance, som behøves for dette Arbejde, Indsamling af Oplysninger om Boligforhold m. m. kan udføres af Skolebørn og Studenter, som paa denne Maade kan bibringes en begyndende Interesse for Arbejdet. Metoden anvendes overalt i England og har — og saa set fra et pædagogisk Synspunkt — givet interessante Resultater.

Paa Basis af Undersøgelserne udfører Teknikerne Beregninger om Behov af f. Eks. Skoler, Legepladser, Boliger af forskellig Slags, Sportsanlæg m. m. I disse Beregninger indgaar samtidigt en Vurdering af, hvad der kan anses for at være ønskeligt. De indeholder med andre Ord et Program for Fremtiden. Dette Program er naturligvis ikke Teknikernes egen private Idé om, hvordan vi bør leve, men en *Formulering* af Menneskenes Krav paa en bedre Tilværelse for sig og sine Efterkommere.

Her maa den første Kontakt skabes mellem Teknikeren og Lægmanden. Det af Teknikerne udarbejdede Program maa offentliggøres i en lettilgængelig Form. Det maa være interessevækkende. Det er ikke nok med en Brochure med nogle smukke Billeder. Programmet skal vække Fantasien. Det koster Penge, men de er veludgivne og bør som en Selvfølgelig-hed tages med i Kommunens Beregninger af sine Byplanomkostninger.

Men hermed er Kontakten mellem Teknikerne og Publikum ikke afbrudt. Naar de har udarbejdet deres Planer, skal de tages op til Diskussion, ikke bare i Pressen, men ogsaa i Studiekredse, paa offentlige Møder og paa Film, og den fremkomne Kritik skal meddeles de Myndigheder, der skal træffe Afgørelserne. Det bliver derefter Teknikernes Arbejde at sammenarbejde de forskellige Synspunkter i en Generalplan, som skal angive Retningslinierne for Byens fremtidige Udvikling.

Publikum skal have Indtryk af det praktiske Arbejde.

Og atter maa der søges Kontakt med Lægmanden; det sker paa to Maader: For det første udgives Planen med tilhørende Beskrivelse i Bogform, og her maa atter Kommunen træde til med Subventioner. Der findes de mest straalende Forbilleder i England, lige fra store tykke Bøger med Mængder af farvelagte Kort til mere beskedne, men lige saa instruktive Brochurer. For det andet maa der afholdes en offentlig Udstilling af de originale Planer, saa at Publikum kan faa et Indtryk af selve det praktiske Arbejde samtidig med det rent visuelle Indtryk, som store farvelagte Planer og Kort altid giver. Er det en stor By, maa Udstillingen cirkulere rundt i de forskellige Bydele.

Der gives endnu et Stadié i Byplanarbejdet, og det er Detaljeplanen. Den

bør, inden den skal vedtages af Myndighederne, udstilles offentligt i den Del af Byen, som den dækker. Her gælder det altsaa en rent lokal og mere direkte Interesse, som det ikke burde være saa svært at samle Folk om. Ligesom ved Generalplanens Udstilling, maa der lægges Vægt paa det visuelle, det maa altsaa ikke være en tør og rent saglig Udstilling. Det gælder om at anskueliggøre, hvilke Virkninger Byplanen har for den enkelte, hvad der kan forbedres, hvad der kan opnaas. Lægmanden maa kunne forstaa den, og i lokale Foreninger maa Forslaget tages op til Drøftelse og eventuelle Modforslag stilles. Hele dette Arbejdes Gennemførelse kræver Initiativ fra saavel Teknikeren som Lægmanden. Hvis Lægmanden stiller sig ligegyldig overfor Spørgsmaalene, har han ikke blot fortabt sin Ret til at klage, men hvad der er meget værre, han har forsømt sin Pligt i et demokratisk Samfund.

Samarbejdet mellem Teknikeren og Lægmanden er ikke bare ønskeligt, men en absolut Nødvendighed, hvis Byplanlægningen skal blive et Udtryk for Demokratiets Maal: at skabe de bedste Livsbetingelser for alle. Dette Maal kan naas gennem Samarbejde og Samarbejde paa tværs af alle Særinteresser, det være sig af økonomisk eller politisk Art.

Saadan gør man i England:

Nogle Mil syd for Manchester ligger der en lille By Knutsford med ca. 6000 Indbyggere. Bystyret var paa det rene med, at en Planlægning for Fremtiden var nødvendig, og indledede tilfældige Forhandlinger med en konsulterende Byplanarkitekt. Samtidigt havde imidlertid det store Londonblad »News Chronicle« Planer om at lade foretage en Byundersøgelse med tilhørende Planlægning af en *typisk engelsk Smaaby*. Byplanministeriet, som interesserede sig for Ideen, udpegede 4 forskellige Byer at vælge imellem, og man valgte blandt dem Knutsford.

En Komité blev dannet, bestaaende af kendte Byplanfolk, Repræsentanter for Bladet og Repræsentanter for Bystyret i Knutsford, og 5 fremragende Ekspertter blev engagerede til i Fællesskab at udarbejde Planen.

Der blev foretaget en Mængde Forundersøgelser, taget Fotografier, tegnet Perspektiver, lavet fornemme Modeller og udarbejdet Planer. Hele Materialet blev monteret og samlet i et Lokale i Byen.

Udstillingskataloget var en raffineret Tryksag med mange Illustrationer, og til særligt interesserede udleveredes de 5 Eksperters originale Beskrivelser.

Fra Knutsford gik Udstillingen til London og derfra til en Mængde Smaabyer rundt omkring i England, Byer af samme Størrelse som Knutsford og med de samme Problemer.

Tusindvis af Mennesker fik paa denne Maade Lejlighed til at se, hvordan man kan have det, om man virkelig vil, og Tusinder af ganske almindelige Mennesker kom paa denne Maade i Kontakt med Byplanlægningen, og det var Udstillingens fornemste Maal.

Breve TIL F.D.

Per Federspiel, Jan Valtin, Komintern — og meget mere.

I en Anmeldelse af Jan Valtins Bog har Minister Per Federspiel paa en elegant Maade søgt at fjerne den Ængstelse, som Bogen har vakt i manges Sind. Den maa efter hans Mening ses under Synspunktet: »What a lovely fancy picture«. Og han mener, at Bogen maa betragtes som en »usædvanlig spændende Roman«. Dels kan Valtin umuligt have kendt alle disse Forhold saa indgaaende, da han selv siger, »at ingen skulde (kunne) vide mere om sin Organisation, end det var nødvendigt for, at han kunde gennemføre sin specielle Opgave«, og dels er jo Komintern opløst, saa der er ingen Fare mere fra den Kant. Det lyder ikke helt overbevisende. At en Agent for Komintern, der gennem saa lang Tid, paa saa mange Felter og i saa mange Lande har arbejdet for den, maatte være i Besiddelse af større Viden og mere omfattende Indsigt end almindelige Agenter, lyder ikke usandsynligt. — Og Komintern — ja den er jo officielt opløst, men Begivenheder, særlig i det sidste Aar, lader dog ane, at den kun er skindød, og at den arbejder videre illegalt. Hvorledes forklares Sovjets Virken i dette sidste Aar, hvorledes Forholdene i Polen og Balkanstatene, hvorledes Virksomheden i den russisk besatte Del af Tyskland og af Forholdene i Finland? Om dette sidste: Hvorfor den russiske Aktivitet for at faa straffet Krigsforbryderne i Finland, som var Skyld i Finlands Angrebskrig mod Sovjet, uden at man saa meget som antydede, hvad Baggrunden for dette Angreb var, Ruslands uprovokerede Angreb paa Finland i 1937?

Ogsaa uden Valtins Bog spørger man ængstelig: Hvad er Sovjets Planer? Er det kun Bestræbelser for at sikre sig mod Angreb fra de imperialistiske Kapitaliststaters Side, eller har Rusland selv imperialistiske Planer? Eller er det alligevel Planer om Verdenskommunismen, der ligger bag ved. Kommunisterne Virksomhed i andre Lande ogsaa i Danmark lader ane, at Komintern nok ikke er helt død. Hvorfor al den Uro, alle disse Strejker rundt i Landene. Og nu vore hjemlige Kommunist! De blev efter den 5. Maj mødt med en Bølge af Sympati baade for den blodige Uret, der var begaaet mod dem under Tysker-vældet, og for den heroiske Indsats, det straalende Eksempel, de viste os alle under Befrielseskampen. Men de har forlængst forspildt den Sympati ved deres anmasende Krav,

deres personlige Angreb paa den parlamentariske Regering og nu sidst deres Opfordringer til og Provokeren af Ulovligheder, til ikke parlamentariske Fremgangsmaader. De kalder sig demokratiske, men bruger antidemokratiske Midler og anvender udemokratiske, diktatoriske Fremgangsmaader for at naa deres Maal: Proletariatets Diktatur.

DET er maaske klogt at tie, ikke at spørge, ikke at anlage. Det er vel en Tilfældighed, at Bidstrup paa den næste Side af »Frit Danmark« tegner det officielle Danmark som en Struds, der stikker Hovedet i Jorden for ikke at se Faren. Men gør vi ikke netop det, naar vi ikke tør se Sandheden af i Dag i Øjnene, men tier og lader som ingenting. Det var det, Europa gjorde, da Hitler styrede Verden hen imod Krigen, da vi lod os berolige med hans Forsikringer om, at han kun ønskede Fred, at han ikke havde territoriale Krav, ikke ønskede en eneste Ikke-tysker inden for Tysklands Grænser og ikke vilde eksportere Nazismen til andre Lande. Var det ikke det, der lod Chamberlain forkynde, at der nu var Fred i denne Generation? Og var det ikke netop det, den danske Regering og det danske Folk gjorde, da det gik paa Akkord med den tyske Overfallsmand, stolende paa de tyske Løfter og lukkende Øjnene for de tyske Overgreb. Nu ser vi alle, at Churchill havde Ret, da han talte om det sovende England, og nu luller vi os selv i Sovn uden at ville se de Farer, som synes at komme fra Sovjet. Det er Demokratiets Adelsmærke, at det tillader enhver at tænke og tale frit, og det maa derfor være tilladt at spørge: Hvorfor skjuler Sovjet sine Planer eller kamouflerer dem? Hvad er Ruslands Hensigt med de besatte og kontrollerede Lande? Hvilket Forhold er der mellem de hjemlige Kommunist og Sovjet? Modtager de Direktiver fra Rusland, eller er de paa anden Maade afhængige af Sovjet?

Og naar jeg nu er begyndt at spørge: Hvad er U. S. A.s Hensigt med de mange Baser, som de sikrer sig ikke blot i Stillehavet, men næsten overalt? Har England opgivet sin Imperialisme? Forholdet til Indien og Ægypten kunde tyde paa det, men kan man stole derpaa? Og er de vestlige Stormagter villige til og i Stand til at frigøre sig fra Kapitalismens Indflydelse, fra Rustningskapitalens Internationalitet? Fred i Verden bliver der ikke, før Kapitalens national-politiske og internationale Magt er brudt, før alle imperialistiske Krav om Magt over andre er forsvunden, før Landenes Egen- nytte er afløst af Fællesfølelse, før med andre Ord Aanden og Tanken med UNO er bleven en Realitet. Og før Undertrykkelse af anderledestænkende er ophørt, før al Diktatur, saavel kommunistisk og proletarisk som ka-

pitalistisk, er forsvunden, før alles Ligeret, alles Frihed til at tænke og tale frit er anerkendt.

EN Tosse kan spørge om mere, end ti Vise kan svare paa! Men saa tosset er jeg nu ikke, at jeg venter at faa Svar paa mine Spørgsmaal. Men intet Svar er jo ogsaa en Slags Svar, og jeg er klar over, at de, der kan svare, maa eller tør ikke. Men netop denne Mørklægning, som præger Landenes Hensigter, er det, der umuliggør en retfærdig Fredsslutning. Ingen af Magterne synes at stræbe efter Retfærdighed, men efter egen Fordel. Det lyder maaske paradoksalt, men det er lige saa taabeligt, at lade Sejrherrerne bestemme Freden, som at lade den skadelidte dømme Forbryderne. Til dette sidste har vi de uafhængige, uheldede Domstole, og til Fredsslutningen skulde kun uafhængige og uvildige Kræfter have Adgang, de skulde dømme de implicerede imellem efter en omhyggelig Rettergang, fælde Dommen over Krigen og diktere Freden. Men saadan sker det ikke. Det lille Tilløb til noget saadant, som vi saa under Strejkesituationen her i Danmark, da tre ansatte, dygtige, retsindige og uvildige Mænd tilbød deres Hjælp til Løsning af Stridsspørgsmaalene, blev smilet og haanet ned. Og dog er det den Vej, Fremtiden maa gaa: Alle Stridsspørgsmaal, saavel internationale som nationale, maa afgøres af en uvildig Voldgift, og alle Krige, sociale saavel som nationale, maa en Gang for alle stemples som det, de er: Forsøg paa at lade Magt gaa for Ret.

Hornslet, den 30. Maj 1946.

Holger Thomsen,
Sygehuslæge.

Aabent Brev til Arne Sejr.

VED at læse Deres Artikel i Nr. 8 af »Frit Danmark« fik jeg en lignende Fornemmelse som den Gang, jeg i Radioen hørte et Forsøg paa at analysere Frihedskæmpernes Skuffelse over Efterkrigstiden.

Der var et eller andet galt — Problemet blev ikke klarlagt — man naaede ikke til Bunds.

Umiddelbart tænker man ved at læse Deres Artikel, at den er udsprunget af Sorg over, at den nationale Enighed fra Tyskertidens Dage blev brudt af Klassekampe (Lønkampe).

Men stort set har Artiklen et langt videre Perspektiv, idet den anklagende vender sig mod hele den tekniske Udvikling (Maskintiden), der har frataget os »den aandelig-menneskelige« Tankegang og gjort os til »et velsmurt Hjul, en Maskindel i Samfundsmaskineriet, en Brik blandt Brikker«, fyndigere sagt til »Fagidioter«.

De nævner ikke direkte Arbejderne eller Arbejderklassen, men Skildringen af Fagidiotens Dag, tror jeg nok, man kan sige, er en temmelig rigtig Skildring af Gennemsnitsarbejderens Dag.

Husker De, da Lulu Ziegler

sang Visen om Schmidt, Gennemsnitsarbejderne? Og husker De ogsaa, at Schmidt ved Gennemprøvelse af sit Liv gik hen og hængte sig i den Time, han havde tilovers for Kultur?

Dette »Hjul i Maskineriet« havde altsaa »menneskelige Følelser« og Savn, havde »Mærtdom i Natten«, fordi han var spændt i en Trædemølle, han ikke kunde komme ud af.

Men De kan være forvisset om, at Tusinder af disse »Hjul«, der driver Samfundsproduktionen i Dag under en stedse voksende Udbytning (Rationalisering), har det paa samme Maade som Schmidt. Maaske gaar de ikke til Selvmord, men deres Liv forløber lidelsesfuldt under et aldrig stillet Savn efter en anden og bedre Livsform.

De ved godt, at det ikke er alle Medlemmer af vort Samfund, der er henvist til at leve efter Fagidiotens Skema, at der findes en privilegeret Klasse, hvis Medlemmer har andre Muligheder — kan studere (blive Herrer i Aandernes Verden), blive Vindskabsmænd, blive »Ledere« i Samfundet — om dem taler jeg altsaa ikke, men kun om »Hjulene i Maskineriet« — Arbejderne.

Kan Arbejderne under det nuværende økonomiske System som Helhed naa frem til et Liv med højere, aandelige Interesser end »Fagidiotens«? Næppe, eller rettere, nej, det kan de ikke!

De er ved Fødsel, Skolegang og Uddannelse prædetermineret til at gaa ind i Maskineriet, længere kan de ikke komme.

Det ved Arbejderne selv udmærket godt. De ved ogsaa, at den tekniske Udvikling, der gør dem til »Hjul i Maskineriet«, ikke kan standses, og de ønsker det heller ikke, derfor gaar deres Bestræbelser ud paa at gøre Tiden ved Maskinen saa kort som muligt og saa højt betalt, at Arbejderne faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Men der er langt igen, før dette Maal er naaet, før den store Ulighed i Samfundet er udjævnet, før »Timen til Kultur« er flerdoblet, og saa længe vil Arbejderne være tvungne til at leve »Fagidiotens« Liv, og saa længe vil Kampen mellem Klasserne være standende, uanset nationale Grænser.

Den Helhed i Nationen, de længes efter, kan først opstaa, naar Samfundsligheden er fjernet. Marie Nielsen.

Er Grundloven udemokratisk?

I »Frit Danmark« for 31. Maj læste jeg Artiklen om »Kommunistloven og Grundloven« af cand. jur. Per Markussen.

Som jævn Menigmand (-kvinde) kan jeg ikke udtale mig om den juridiske Side af Sagen, Juristerne kan jo komme til saa mange forskellige Standpunkter om een og samme Sag, at den jævne Befolkning ikke har særlig stor Tiltro til dem.

Jeg gad vidst, om cand. jur. Markussen var kommet til samme Slutning, som i Sagen Kommunistloven, hvis det til Eksp. havde drejet sig om en juridisk Afdeling i Studenterforeningen der var blevet forbudt?

Men eet er jeg, trods min ringe juridiske Viden, aldeles sikker paa, nemlig, at det var en overordentlig udemokratisk Handling, der blev begaaet ved at forbyde et lovligt valgt Parti. Og da Grundloven jo skulde være Udtryk for et folkeligt Demokrati, kan jeg ikke se andet, end at der blev begaaet et groft Grundlovsbrud.

Eller er Grundloven ikke demokratisk? Ingeb. Boench.

Det gode Børneblad eksisterer.

UNDERTEGNEDE føler Trang til energisk at protestere imod Hr. Kommunal lærer Paaskesens Udtalelse i »F. D.«s Nr. 2 af 12. April. »Vi har i Danmark længe savnet et godt og lædigt Børneblad«. Det strider nemlig mod Sandheden. Man skulde dog tro, at de Lærere, som interesserer sig for Udgivelsen af et saadant, først skaffer sig Underretning om,

hvad der forefindes paa dette Omraade! Jeg vil da gøre disse opmærksom paa, at der faktisk i mange Aar har eksisteret et meget »godt og lædigt Børneblad«; det hedder slet og ret »Dansk Børneblad«. Det udkommer een Gang hver Uge, nu i 19de Aargang. Det redigeres af Overlærer Holger Skovmand i Løgumkloster, hos hvem Hr. Paaskesen sikkert kan faa alle ønskelige Oplysninger, eventuelt Prøvenumre fra tidligere Aargange, der vil vise ham, at alle de Fordringer, han med Rette stiller til et Børneblad, i fuldt Maal er stillede og fulgte af dette Blads Redaktion og Medarbejdere. Naar det ikke er særlig kendt, navnlig i Hovedstaden, skyldes det Redaktionens store Beskedenhed og Ulyst til at gøre offentlig Reklame. Bladet, som udgives i Sønderjylland og trykkes i Kolding, er vel mest kendt i sønderjydske og sydjydske Kredse. Det er aldeles blottet for Hensyntagen til officielt Skolesyn og kender intet til Snobberi overfor anerkendt Højhed og Storhed — det er præget af folkeligt Frisind og skeler aldrig til, hvad der forretningsmæssigt er »sikkert klogest at regne med«. Det er i de

svundne Aar af og til hændet, at andre har tænkt, »vi trængte til et godt Børneblad«, og da har forsøgt et saadant Foretagende, uden at det har taget Livet af Løgumklosterbladet, tværtimod: saadanne Forsøg er hurtigt strandede og har maattet opgives. Det skulde gøre mig ondt, om det ny annoncerede »Fri« skulde lide samme Skæbne. Derfor disse Ord som Advarsel. Det vilde være langt bedre, om den omtalte Lærerkreds vilde sætte sig i Forbindelse med Redaktør H. Sk., ikke for at konkurrere, men for at samarbejde med en ligesaa frisindet Kollega.

Ærbødigst.

En gammel Børneven.

Var Regeringsdannelsen et rent dansk Anliggende?

MED megen Glæde har jeg fulgt Diskussionen her i »Frit Danmark« om Regeringsdannelsen den 5. Maj ifjor. Forskellige Spørgsmaal, som — i hvert Fald for mit Vedkommende — før laa i det dunkle, er nu blevet bragt frem i klart Dagslys, men eet Spørgsmaal har overhovedet ikke været nævnt, maaske af den gode Grund, at det aldrig har været noget Spørgsmaal:

Var Regeringsdannelsen et fuldstændig rent dansk Anliggende eller gjorde Ønsker fra de allierede Magter sig gældende. Danmark var jo ikke det første Land, som blev befriet, og det vilde derfor have været naturligt, om man fra de forskellige allierede Magter ud fra Erfaringerne i andre Lande havde næret forskellige Ønsker med Hensyn til Regeringens Sammensætning, og — Ønsker fra en Stormagt overfor en lille Nation har jo ofte stor Magt.

Rygter og Hypoteser i Retning af ovennævnte har jeg ofte hørt fremsat i Diskussionen Mand og Mand imellem, og nu er det mit Haab, at en af Frihedsraadets Mænd vil redegøre for Spørgsmaalet her i Bladet. I denne Historieforvanskningens Tid gælder det jo om, at Tingene bliver sat paa rette Plads, inden altfor mange Vrangforestillinger naar at gro fast.

Paa Forhaand Tak.

Deres ærbødige
Jørgen Pagh Andersen.
Rungsted.

Frit Danmark kan paa Frihedsraadets Vegne erklære, at Regeringsdannelsen var et rent dansk Anliggende.

Mistanken samler sig

Krisepoliti-Chelen har til »Politiken« udtalt, at enhver Passager paa Færge eller Skib kan risikere at blive ransaget af Krisepolitiet, hvis man har Mistanke til ham eller hende.

F.D. Kronik

Rigsdagen har travlt.

Det er vist en Karakterbrist, naar Mennesker aldrig kan blive færdig med noget før i sidste Øjeblik. Saadan har det altid været med Rigsdagen, ligemeget hvilket Parti der havde Regeringen, og naar det i de forløbne Uger er gaaet noget stærkt, kan man ikke laste Knud Kristensen derfor. Saadan var det ogsaa i *Staunings Tid*, og dengang var der unægtelig mindre at bestille.

Forleden sagde en fremtrædende politisk Personlighed:

— Rigsdagen er en farlig Ting her i de sidste Uger. Man skal passe paa, der ikke er en eller anden, der putter en gammel Almanak i Maskineriet, for saa bliver den uvægerlig lavet til Lov.

Selv om det er Spøg, saa er der lidt Alvor i det. I de sidste trælse Uger gaar det glattere med at faa Lovene igennem. Rigsdagsmændene længes hjem. Hvor det imidlertid ikke gaar glat er i den parlamentariske Kommission. Her er man standset ved en Kanon, som var smurt alt for godt, og som derfor ikke kunde skyde. Man kreser om denne Kanon, som om hele Besættelsen ahang af den, og saa er dog Sagen den, at kunde den skyde, saa skulde den ikke have skudt paa det tyske Tropeskib, men bare skudt foran den.

Hos nogle breder den Opfattelse sig vel, at en Del Politikere i Kommissionen laver Obstruktion. De vil ikke videre. Men det har man næppe Lov at sige. Sagen er, at Folketingsmændene er overbebyrdede baade med Møder i Tinget og med Udvalgs møder, endelig skal de arme Stakler jo ogsaa se at passe deres private Affærer. Det hævdes, at hver Gang der skal aftales et nyt Møde, saa er Formanden, Dommer *Aage Holm* i den største Forlegenhed. Hver Mødetid, han foreslaar, rejses der Indvendinger mod, saa kan den ikke, og saa kan den heller ikke. Gamle *H. P. Hansen* — i sin Tid Folketingets myndige Formand — var klogere,

da han var Formand for den første Kommission. Han hævdede blot Mødet og meddelte, at Bureauet vilde give Besked om det næste. Saa gik han ned i Bureauet og fæstsatte det nye Møde. Kommissionsmedlemmerne fik en Meddelelse herom, og saa havde de værsgod at komme.

Det er beklageligt, at Kommissionsarbejdet saadan er ved at gaa i Staa. For Rigsdagens egen Skyld er det vigtigt, at alle de Spørgsmaal vedrørende den 9. April og Besættelsestiden snart bliver lagt aabent frem.

*

Knud Kristensen synes som Statsminister at være født under en heldig Stjerne. Hvad faar han ikke foræret? Enhver vidste, at de største Vanskeligheder vilde han møde, naar Foraarets Arbejdsforhandlinger brast, og der udbrød aaben Konflikt. Saa viste det sig, at langt de fleste Fag ordnede Spørgsmaalet uden Kamp. Tilbage stod kun Slakteriarbejderne og Arbejdsmændene. Med Hensyn til de første havde han et Kissejav, som ikke var taktisk, politisk begrundet. Han søgte straks at gribe ind, men trak sig dog tilbage i nogen Tid. Saa turde han ikke længere. Han pressede Sagen igennem, skønt man skulde synes, det havde været klogt af ham at give Socialdemokraterne den Uge, de bad om. Regeringens Indgreb medførte store Uroligheder. Som i Folkestrejkernes Dage standsede Sporvognene, Ilbud gik fra Dør til Dør, at Gas-, Vand- og Elektricitetsværker vilde standse. I alle bedre Hjem fosedede det rustne Vand ud i Badekarrene. Folk stod i Kø foran Butikkerne, for Brødkuskene var de første som strejkede. Man skulde næsten tro, det var Tyskerne, der havde fundet paa det.

Slakteriarbejdernes Lønninger er smaa, og Arbejdernes Strejkeret er et Vaaben, man vel forstaar, de ønsker at bevare, men Proteststrejker med Trafikstandsning, Ophør af Levnedsmiddelforsyningen, Knægtelse af Ytringsfreheden gavner kun Knud Kristensen. Det røde Spøgelse bliver om muligt endnu rødere. Socialistforskrækkelsen blomstrer — og Slakteriarbejderne maatte alligevel krybe til Korset til en Løn, man ikke forstaar, de kan leve af.

For Demokratiet var det en højst

uheldig Episode. Men vi bør vænne os til, at Stemmesedlen nu er det Vaaben, der afgør vore indbyrdes Mellemløbere. Man bør videre erindre, at det ikke er nok at gaa hen og sætte et Kryds paa Valgdagen. Kan man give et Parti sin Stemme, saa kan man ogsaa melde sig ind i dens Vælgerforening og derigennem skaffe sig Indflydelse paa, hvem der skal opstilles.

Da Arbejdsmandskonflikten gik i Haardknude, maatte Regeringen paany tage Affære, og denne Gang gik det bedre, for da forkastede Arbejdsgiverne. Nogle mente, det var aftalt Spil. Maaske? I hvert Fald har Arbejdsgiverne haft Føje til at sige: Vi nægtede at opfylde Arbejdsmændenes Krav, fordi de oversteg, hvad vi gav de faglærte, vi risikerer de stemmer imod, fordi de regner med, at Regeringen saa griber ind, stemmer vi ogsaa imod, saa staar det fifty-fifty, stemmer de for, saa styrker vi Knud Kristensen — og hvorfor skulde vi ikke det?

Dette Regnestykke kan klares med den lille Tabel. Regeringen fik let Spil. Nu søger den hurtigst muligt at faa Lovgiveriet tilendebragt, og Rigsdagen sendt hjem. Inden den ret lange Pinseferie kom Finansminister *Thorkil Kristensen* omsider med den saa længselsfuldt ventede Eengangsskat.

Den alvorligste Hindring for, at der kan opnaas Enighed om dette Forslag, er sikkert ikke Beløbets Størrelse, men derimod Tvangslaanet. At Staten laaner betyder, at Skatteyderne kommer til at udrede Renter og Afdrag. De faar en Mangegangsskat at slaas med. Hvem der har opfundet dette Tvangslaan, lod Folketingsdebatten ikke være skjult. Det er de Konservative. Hvor meget *Christmas Møller* end søger at trække Partiet over til Midten, saa er der dog stadig stærke Kræfter, som gennem dette Parti søger at sikre Kapitalens Interesser. Maaske var det derfor, Ordføreropgaven blev overladt *Aksel Møller*. Hans Betæneligheder var saa store, at det næsten var pinligt, han skulde anbefale Forslaget.

Nu ligger det i Udvalget. I denne Uge tager man fat paa Arbejdet. Man vil faa mange Besøg. Man vil høre meget om, hvilken Byrde det er at have Penge. Men helt let vil det ikke gaa.

Kolligator.

UDENRIGS-KRONIK

UNO og Franco-Spanien.

For nogle Maaneder siden blev det skrevet paa denne Plads i Anledning af Konflikten om Persien, at det vilde være rart, om vi kunde se paa det persiske Spørgsmaal, der jo ikke griber direkte ind i vort daglige Liv, uden at betragte det som et Led i Forberedelser til et Valg i Frederiksberg Kommunalbestyrelse. Ja, det vilde være rart, og det vilde gøre hele vor udenrigspolitiske Stillingtagen nemmere. Men det kan ikke nytte at nægte, at det bliver vanskeligere og vanskeligere at betragte nogensomhelst Konflikt, det være sig i en nok saa fjern Afkrog af Verden, som en Sag, hvor det rigtige eller det forkerte kan afgøres ud fra Problemets tilsyneladende Forudsætninger.

Tag for Eks. Spanien. Spørgsmaalet blev formelt forelagt De Forenede Nationer af den polske Regering. I sig selv var Sagen klar i moralsk Henseende. Her forelaa et fascistisk Regime, opammet, understøttet af og samarbejdende med de styrtede tyske og italienske Diktaturer. Indenfor De Forenede Nationer kunde man gaa ud fra, at Folkene afskyede Franco og hele hans Værk, og i Konsekvens af den Fare, ethvert fascistisk Regime betyder for Freden, burde de ogsaa være parat til Handling for Regimets Afskaffelse til Fordel for en demokratisk Regering. Samtidig var det klart, at det spanske Spørgsmaal blev rejst paa det paa-gældende Tidspunkt paa russisk Initiativ som en Slags Kontramanoevre overfor det vestlige Initiativ i Persien-Spørgsmaal. Af forskellige Grunde vilde England og Amerika ikke tage haardt fat paa Franco-Spanien, og der var saaledes Grundlag for at sætte den Part i Gabestokken, som netop havde sat den anden Part i Gabestokken.

Det forlangtes, at UNO skulde konstatere, at Franco-Spanien var en Fare for Freden, og træffe de Foranstaltninger, som maatte følge af denne Konstatering.

Efter omhyggelige Undersøgelser kom den Underkomite, som Sikkerhedsraadet nedsatte, til det Resultat,

at Spanien var en *potentiel* Fare for Freden, med andre Ord, at Landet kunde blive en Fredsfare, men ikke var det i Øjeblikket. Den anbefalede Generalforsamlingens 51 Medlemsstater at slutte sig hertil, og naar dette var sket alle at afbryde den diplomatiske Forbindelse med Spanien, medmindre Franco forinden havde fjernet sig frivilligt fra Skuepladsen. Denne Anbefaling var et Kompromis, som hverken Rusland, England eller Amerika var glade for. Rusland fandt Fremgangsmaaden for mild, England og Amerika fandt den for haard.

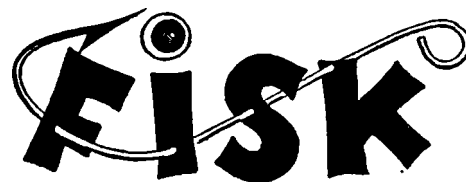
Hvorfor tøver de demokratiske, angelsaksiske Magter i dette Spørgsmaal. Der er to Motiveringer. Den ene gaar ud paa at de angelsaksiske Magter er bange for, at et Spanien uden Franco vil blive kommunistisk og en russisk Allieret i det storpolitiske Magtspil. Den anden — som bl. a. forfægtes af en Mand som Sir William Beveridge og andre utvivlsomme Demokrater — hævder at en international Aktion mod Franco, som den der er Tale om i Uno, kun kan styrke Franco ved at stimulere spansk Selvfølelse overfor en fjendtlig Omverden. Dette Argument udbygges med Henvisninger til det amerikanske Udenrigsministeriums Fiasko, da det officielt anklagede Pérons Argentina for Fascisme med det Resultat, at Folket ved Valgene sluttede endnu stærkere op om Péron. Som et Pikanteri tilføjes det, at Rusland netop har bebudet Genoptagelsen af de diplomatiske Forbindelser med det fascistiske Argentina.

Men selvom Paastanden, om at en UNO-Aktion imod sin Hensigt i Virkeligheden vilde støtte Franco, ogsaa passer i Krammet hos de Folk, der af andre Grunde er imod Aktionen, saa kan der dog være saa meget i den, at den rejser Spørgsmaalet: er en Demonstration vigtigere end det egentlige Formaal, at blive af med Franco.

At opretholde Franco for at undgaa et eventuelt kommunistisk Spanien forekommer imidlertid fra et hvilket-somhelst demokratisk Synspunkt aldeles forkasteligt. Den Strid der kan føres herom maa ikke føres med hverken indre eller ydre Magtmidler.

6—6—46

Erik Seidentaden.

Trykfejl med Perspektiv!

Det er umuligt at tale Politiken med nogen Dansker i flere Minutter uden at blive mindet om, at Danmark er et meget, meget lille Land —

(»Observer« i Politikens Referat 3/6—46)

Nej, mon?

Vi ønsker vor Kolleger fra Pressen i store og smaa Lande velkommen hertil. De faar travle Dage, og det vil ikke være muligt i den korte Tid, at Kongressen varer, og hvor mange faglige Spørgsmaal optager Dagens Timer, at lære dem alt om Danmark.

(Leder i Politikens 3/6—46)

En Rejsendes Vurdering.

Netop derfor er det saa smerteligt for den hjemkomne at se, hvordan Vævene i Organismen rives i Stykker, tilsyneladende med Vilje. Jeg tænker paa de hævngerrige Opgør, jeg nu har fulgt i Aviser og Retssale, paa Kontorer og i Dagligstuer. Mistænkeliggørelse, Tagen for givet at den anden Part er forbyrderisk, Udnyttelsen af et Folks Rekonvalescens-Periode hvor Nerverne er lige saa tyndslidte som Tøjet. Alle de Metoder man bekæmpede. Maaske har vi haft Fjenden saa længe i Landet, at vi er blevet vant til at skulle have Fjender omkring os.

Det gør ondt. Og hvem kan det gavne, andre end Landets Fjender, at se os snærre og rive Maskerne fra hinanden og speje det hele haabløst. Jeg har været væk saa længe, at jeg kan være naiv og sige: »Men de er jo to Alen af et Stykke.« Ikke sort i den ene Ende og hvidt i den anden, men temmelig graamerlet over det hele.

Hvorfor rive Besættelsesaarenes Danmark over i to forskaarne, uforenelige Halvdele, naar det dog er Et? Ja, undskyld jeg spørger.

(Gudrun Egebjerg, — efter 7 Aar i U. S. A. — Berl. Aftenavis 4/6—46)

Redaktionel Indiskretion?

»De Berlingske Lege«
Berlingske Tidendes Idrætsforening afholdt i Gaar sit store Sports-Show paa Frederiksberg Stadion, hvor de fleste Afdelinger inden for Det Berlingske Hus var repræsenteret ved de forskellige muntre Dyster. Først trak man saaledes Tov —

(»B. T.« — 3/6—46)

Ibbermand eller Mogens Fog?

Finn Lassen synger om Statsministeren og om »gode danske Mænd«, der er lige ved at være i Maal, navnlig med sit sidste Vers om Malmørejserne, men glipper paa for svag Afsending. Carola Sevel har en brilliant Entré som Pin-up-girl, velegnet til Stedet og Lejligheden, med overraskende Portrætgalleri af vore egne Sheik'er, udvalgt blandt Filmens og Frihedsbevægelsens mandlige Stjerner.

(Anmeldelser i Fælledrevuen Berl. Tid. 5/6—46)

Udviklingen udpeger et Verdenssprog

Det kan læres uden Terperi eller Remser

Før Teknikkens Tidsalder, der medførte stærkt udviklede Muligheder for Samfærdsel Verden over, levede de forskellige Nationers Befolkninger ret afsondrede fra hinanden. Kun et Faatal havde Kontakt med Udlandet og maatte være i Stand til at klare sig paa fremmede Sprog. Der var intet Behov for et internationalt Sprog, da det kun var de allerfærreste, der overhovedet fik Brug for andet end Modersmaalet.

Efterhaanden som Udviklingen i Trafikmidlerne samt Telefonen og Radioen lige som gjorde Verden mindre, vakttes tillige Interessen for og Nødvendigheden af et universelt Sprog, der kunde forstaaes over hele Jordkloden. Ogsaa her tog Videnskaben fat og skabte diverse Kunstsprog, som man haabede skulde kunne løse Problemet.

Skønt flere af disse konstruerede Sprog, bl. a. Esperanto og Ido, viste sig ikke blot at være levedygtige, men endog ret populære, evnede de ikke at tvinge sig frem til en Position, der gav dem den praktiske Værdi, man havde regnet med. Det egentlige Maal, at blive virkelige Verdenssprog, vandt de ikke frem til.

Naturen kan selv

Imidlertid har Naturen en vis, uforklarlig Evne til selv at løse de Problemer, der efterhaanden opstaar. Ogsaa i dette Tilfælde har den paa sin næsten umærkelige Maner, og uden bevidst Indsats fra menneskelig Side, arbejdet hen mod en fyldestgørende Løsning.

Naturen gik sine egne Veje, og i Stedet for at forsøge at skabe et nyt Sprog, udviklede den Kendskabet til et allerede eksisterende, indtil det gradvist kom til at indtage en betydende Position ogsaa i Lande, hvor det ikke paa Forhaand havde den førende Stilling.

Millionernes Sprog

Enhver ved, at dette Sprog er Engelsk. I Dag har omkring 700 Millioner Mennesker det som Statssprog. Der gives kun faa Lande, hvor det ikke er et tvunget Fag i de højere Skoler, og de allerfleste Steder begynder man allerede i Mellem-skolealderen med Engelsk som fast Led i Undervisningen. Det er *par excellence* det internationale Handelsprog Verden over, og Hundredtusinder af Mennesker, der ellers ikke har nogen videre Udannelse, er i Stand til at tale eller i det mindste forstaa det. Aarsagen hertil er sandsynligvis delvis at finde deri, at det i sin Tid var den engelske Søfart, der dominerede paa alle Have, hvorfor de indfødte i alle Havnebyer ganske uvilkaarligt opsnappede Ord og Vendinger, der ved Tilføjelser i Aarenes Løb blev til et nogenlunde brugbart Engelsk. Under og efter den sidste Krig har de engelske og amerikanske Soldater, som har været stationerede i næsten alle Lande, ogsaa spillet en ikke ubetydelig Rolle i denne Forbindelse.

Alle disse Faktorer, og sikkert andre med — f. Eks. amerikanske Talefilms, der i de senere Aar har vundet sig en dominerende Plads i Alverdens Biografer — har samvirket til, at Engelsk i Dag indtager en altoverskyggende Førerstilling som Verdenssprog. Nutidens Tendens gaar mod at udvikle dette Forhold i endnu højere Grad.

Alle vil lære

Flere og flere Mennesker, der i Dag, ikke har direkte Tilknytning til noget, der kræver Kendskab til det engelske Sprog, er efterhaanden blevet klar over, at uden at være blot nogenlunde bevandret i dette ene Verdenssprog, udelukkes de ikke blot fra mange af Livets Glæder, hvad enten det drejer sig om Ferierejser til fjerne Lande, Besøg lige om Hjørnet i den nærmeste Biograf eller stille Stunder i selve Hjemmet, hvor man har Adgang til de Goder, der bringes gennem Radioen eller i Bog- og Bladverdenens rige Væld af Fag- og Skønlitteratur; men de indser tillige, at for et fremadstræbende Menneske mindskes Avancementsmulighederne, saafremt man ikke er godt inde i Engelsk.

Ubevidst har man fulgt det Fingerpeg, Naturen har givet, og derfor læres der Engelsk som aldrig nogen Sinde før. Der terpes med Grammatik og Gloser, medens Remser studeres med en Iver, der overgaar alt, hvad man tidligere har oplevet.

Bedre end Naturen

Men nogle, endda ikke saa faa, følger ogsaa Naturens eget System, naar det gælder Tilegnelsen af det Maal, som Naturen selv har valgt som Verdenssprog. Alene i Danmark har over 40.000 kastet sig over et Sprogundervisningssystem, der er saa omhyggeligt opbygget paa Grundlag af Naturens egen Maner at lære smaa Børn deres Modersmaal paa, at det ikke uberettiget bærer Navnet *Naturmetoden*.

I Form af en lille Bog sendes en nøjere Redegørelse for dette System gratis og uden Forpligtelser af nogen Art til dem, der udfylder og indsender nedenstaaende Kupon.

Denne Metode undgaar lige som Naturen helt Anvendelsen af andre Sprog end det, der skal læres, men den gaar ogsaa et Skridt videre. Som Barn til-egnede man sig Ord og Vendinger uden Hensyn til, om man nogen Sinde senere vilde faa Brug for dem eller ej. Dette undgaar *Naturmetoden*, saaledes at den, der har gennemgaaet Kursuset, kender saa at sige Kernen af Sproget ud og ind og kan behandle det med Sikkerhed.

Rost af alle

Det er kun at vente, at de Tusinder, der har benyttet denne Metode, som helt og aldeles udelukker Terperi og Remser, er ovenud begejstrede for den, men ogsaa Sagkundskaben siger god for *Naturmetoden* og hylder den i utvetydige Vendinger, der ogsaa findes i den føromtaltte Gratisbog. Her er bl. a. Udtalelser af Fagfolk som Dr. phil. C. A. Bodelsen, Professor i Engelsk ved Københavns Universitet, og Rektor Poul Boisen, der leder Statsradiofoniens Engelskundervisning, samt andre Sprogeksperter.

Egnet for alle

Naturmetoden er saa veltilrettelagt, at den egner sig saavel for Nybegyndere som for saadanne, der kun ønsker at genopfriske deres latente Sprogkundskaber og give dem en virkelig praktisk Værdi.

Ogsaa De er sikkert interesseret i at give Deres Engelskkundskaber den rette Form paa den letteste og naturligste Maade. De bør vide mere om *Naturmetoden*, og alle de ønskede Oplysninger sendes Dem gratis og portofrit ved Benyttelsen af Kuponen.

Opsæt det ikke. Udfyld Kuponen og indsend den NU!

Her er den!

EFD2

Send mig gratis, portofrit og uden Forpligtelse for mig et Eksempel af Brochuren »Naturmetoden, en Genvej til Engelsk«.

Hr.
Fru
Frøken

Stilling:

Adresse:

Postdistrikt:

NORDISK-
SPROG- OG
KULTURFORLAG
SPROG-AFD.
RAADHUSVEJ 24
KØBENHAVN
CHARL.

Kan
nedlægges
ufrankeret
i Postbrev-
kasserne

22

Reserveret Postvæsenet.

Klip til Bladets Kant.